

coat.

Garrinyar, V. garranyic Garrinyau, V. miolar Garripautes, garrisó, V. garri

GARRIT, 'ben plantat', 'bell', 'festejador, xicot', anteriorment havia significat 'entremaliat, lleuger, informal', 'juganer, lasciu, deshonest', més sovint com a femení, probablement participi de l'antic verb *garrir*, ll. GARRIRE 'garlar', 'xerrotejar', 'refilar'; en català sembla haver entrat com a manlleu del cast. i port. *garrido* pel vehicle del romancer i la cançó popular. □ 1.ª doc.: 1507.

Busa-N. (1507): «*garrit*: elegans, lautus» i «*garridea*: elegantia, lautitia» (C-VIII-5f.), però Busa no fa més que copiar el seu model castellà Nebr. al peu de la lletra (canviant *-ido* en *-it* i *-eza* en *-esa*).¹ Pels mateixos anys o molt poc més tard ja el tenim clarament en les Regles que el valencià Fenollar recomana al barceloní Pau: «evitar de dir --- *gay* per *garrid* o gentil o polit», però l'ordre dels sinònims proposats no ens ensenya si entén per *garrit* una cosa semblant al que vol dir avui a València o al que significà *gai* etimològicament (i *garrit* també). Avui *garrit* és un mot popular només a Mallorca, i no tant a Val. i Baix Ebre.

En la Renaix. l'escola mall. l'ha elevat a rang noble i literari:² «del plant desentelada tenc la vista / i tot lo que 'm rodeja veig *garrit* / ---», «diuen que som tan *garrida* / i un comte me fa esperar!», MrnAguiló en poesies juvenils de 1848 i 1849 (*Ant. Poët.* 1975, 117, 93); «¿Què fóra, oh mon amor, la font lluenta / si en ella no 's miràs la flor *garrida*? / --- sens rebre vida / ---», Joan Alcover (poesia de 1875, quan tenia 21 anys, O. C., 108); i se'n poden citar casos de Costa i Ll., Pons i Gallarza etc. Més encara, és clar, en les poesies populars de PdAPenya: «Són de sobrassades / i carabassat; / Ah! i de cabells d'àngel / també està farcida; / Tonina *garrida*, / que bé les saps fer! / Viva l'alegria / del Dijous llarder!» (*Pop. Pop.*). A Val., MGadea vanta Alcoi per «les vàries y *garrides* llomes que la embellixen» (*T. del Xè* I, 240), i no cal dir que Llorente etc. En el Baix Ebre ja Arabía n'observava l'ús popular (per «hermós, guapo, ben plantat», *Misc. Folk.*, p. 170), i Vergés Paulí escriu «altar que guariniren en textos d'aufàbigues les *garrides* pageses» (*Espurnes* v, 66), però jo mateix em vaig escaure a sentir com un home de La Fatarella opinava que «lo llagardaix es *garrit*» (1936).

En castellà i en gallego-portuguès, en canvi, és un mot usat des de sempre o almenys des del S. XIII, probablement també en el mossàrab central i occidental i potser el de pertot, si bé en moss. només consta l'ús del verb *garir* en el sentit quasi-llatí del nostre 'dir'. En castellà antic apareix primerament en la *Crónica General* de 1295 on vol dir '(nen) entremaliat'; després en l'Arx. de Hita, on aplica *garrida* a una de les seves preteses, quasi com a substantiu («la mi vieja sabida --- rogué-l que me catasse alguna tal *garrida*»); en un parell de textos alfonsins (*Li. de Alexandre*; trad. de Lucà, p. p. Almazan), apareix *garridencia*, però amb

un sentit no ben clar, i més aviat pejoratiu, potser equivalent de 'frivolitat', 'lleugeresa, falta d'esforç'.

En fi és des del *Romancer* castellà que esdevé freqüent (i segurament ja en romanços que daten del S. xv) i aquí ja en el sentit de 'formós', 'ben plantat', 'elegant', que li dóna també Sancho Panza «a buena fe que no viene vestida de labradora sino de *garrida* palaciega». És sens dubte des d'aquest ús que va passar a la nostra cançó popular, i al tresor folklòric mallorquí. Per al detall de la història castellana bastarà remetre al llarg article del DCEC (II, 693-6).

Altrament és el portuguès antic el que millor conserva el significat originari, més sever, p. ex. en una gentil cançó paral·lelística del rei Don Denís, on pot ser simplement 'enamorada': «Do que eu bem queria, / chamar-mh' am *garrida*, / do amor; / do que eu bem queria, / chamarmh' am *jurada*, / do amor»; però com que *jurada*, que segons les lleis del gènere, ha de ser sinònim, significa «enamorada cegament, que s'ha abandonat del tot al seu enamorat», el mateix ha de valer *garrida*. I vet aquí per què avui *garrit* és 'xicot, promès, enamorat' a Mallorca: «Na Margalida a la fi ja té *garrit*», *AlcM*, cobra que no sé si per causalitat coincideix amb el fet que la documentació més antiga del mot a Mallorca es troba en unes *Cobles de Sta. Margarida*, de 1617, *DAG.*, i potser recordant a una Margarida moderna unes cobles tradicionals, algun glosador no sense un pols d'ironia?; i partint d'això a Eivissa arribà a significar 'noi, xiquet' en general («jovencito», *PzCabr.*, si bé també «airoso»): «no va quedar poc sorprès es gegant de veure en quan poc temps aquell *garrit* li havia fet aquella feina que molts d'homes no li havien pogut fer en tot es dia» (JnCastelló, *Rond. Eiv.*, 48).

En tot cas a Portugal (com en aquells textos del castellà arcaic) les accs. pejoratives són encara en majoria. Moraes defineix «deshonesto, lascivo», amb esment d'un passatge de Nunes de Leão († 1608): «Leonora Nunes sete anos antes de nascer já era *garrida*», en un enèrgic sobrepuig *ad absurdum*, molt a la portuguesa; recordem que el ll. *lascivus* no era pròpiament 'deshonest' sinó 'juganer, saltironador', 'petulant', 'el qui bromeja', i no ens meravella que *garrido* seguís el mateix camí semàntic; en les *Cantigas* de Santa Maria (mj. S. XIII) és cabalment l'antònim de 'assenyat': «Como Santa Maria tornou a menina que era *garrida*, corda, e levó-a sigo a Paraíso», «un miragre --- foi feito por hũa menyina / que chamavam Musa, que mui fremosinna / era e aposta, mas *garridelina* / e de pouco sen». No m'allargo més citant altres proves d'aquests usos del gall-port. antic que es poden veure en aquell article. Després es va passant a sentits més indulgents: Figueredo defineix *garrido* com «elegante; vistoso»; però especialment «muit enfeitado, casquilho <'petimetre'>; alegre» (així Fenollar?) i el verb *garrir-se* «trajar com garridice», *garrir* «falar muito, chilrear», «foliar» <'córrer-la', 'anar de parranda'>. Estem, doncs, davant del ll. GARRIRE.

De quina manera, però, va passar-se, i es passa, des